

Gáspár András

Ezen a képen a férjem, Andris van gyerekkorában, lehetett úgy hét-nyolc éves, azaz 1928-ban vagy 1921-ben készülhetett a fotó. Egy játékpisztoly van a kezében. Egy ügyvéd barátunk mesélte -- ő is szilágysomlyói volt --, hogy Andris volt az utca réme. Rossz volt, csintalan volt. A kép Szilágysomlyón készült. Én a férjemet akkor ismertem meg, amikor Szilágysomlyóról beköltöztek [Nagy]Váradra. Akkor már a líceumba járt, a Zsidlicbe, körülbelül másodikos, harmadikos gimnazista volt. Andris késői gyerek volt, negyvenhárom éves volt az anyja, mikor szülte. Volt egy nővére is, aki tizenhat évvel volt idősebb, az se jött haza. Sem a többi rokonsága, pláne az anyja. Az apja ügyvéd volt, de meghalt szívinfarktusban, mikor Andris tizenkettedikes volt a líceumban.

Nem hagyott semmit rájuk. Akkor a bátyja már dolgozott, és ő segítette az édesanyját, Andris meg fenntartotta magát: órákat adott a gyengébb tanulóknak pénzért. Miután beköltöztem [Nagy]Váradra, összetalálkoztam Andrissal a főutcán. A nyakamba ugrott, hiszen barátok voltunk, szemben laktunk egymással. A holokausz idején Lengyelországban volt munkaszolgálatos. Őszintén szólva, nem nagyon beszélgettünk erről. Én régebb nem tudtam erről beszélni, a gyerekeknek se mondtam el. Andris komoly sportoló, teniszező, úszó volt, de amikor hazajött, csont és bőr volt. Az utolsó hetekben-hónapokban becsapták őket egy gyűjtőtáborba. Egyike volt az elsőeknek, akik hazajöttek [Nagy]Váradra. A bátyja nem volt deportálva, mert évekkel azelőtt, a felesége kedvéért kikeresztelkedett, és mint fehér karszalagost, nem vitték el. Amikor találkoztunk, Andris már dolgozott egy bányavállalatnál, munkásigazgató volt egy agyag- és kaolinbányában, Réven [Bihar megye]. Érettségivel is felvették bányaigazgatónak. S attól a perctől kezdve, minden szombat-vasárnap bejött Nagyváradra. Andris is örült, hogy volt kivel a régi [háború előtti] dolgokat megbeszélni.